

Teorija scenarija

Općenito

Teoriju scenarija (**Script Theory**) prvu je predstavio [Silvan Tomkins](#) 1954¹⁾ godine, kao nastavak svoje [teorije afekta](#)²⁾ (**affect theory**), ali ju je dalje razvio³⁾ [Roger Schank](#) krajem 1970-ih. Teorija scenarija je proširenje [teorije shema](#) (**schema theory**), orijentirana na objašnjavanje struktura znanja, posebice na **reprezentacije složenih nizova događaja**.

Što je Teorija scenarija?

Scenarij je mentalni konstrukt kao shema, ali se sastoji od **niza akcija ili događaja potrebnih za postizanje cilja**. Može se odnositi na ljude, mjesta ili objekte. Postoji nekoliko sličnih **definicija** scenarija kao što su:

- *“set očekivanja što će se dogoditi sljedeće u dobro poznatoj situaciji”⁴⁾,*
- *“**koherentni slijed događaja koje pojedinac očekuje** u određenom kontekstu, koji ga uključuje ili kao sudionika ili kao promatrača”⁵⁾, ili*
- *“**mentalna slika s naslovom** koja predstavlja akcijske sekvence, sudionike i fizičke predmete pronađene u situaciji”⁶⁾.*

Ovaj slijed akcija sadržanih u scenariju je onda primijenjen u situaciju koja se zove *scena*. Kao što Tomkins objašnjava,

- *“U mojoj teoriji scenarija, scena odnosno zbivanje s percipiranim početkom i krajem, je osnovna jedinica analize. Cijeli set scena proživljenih u nizu se zove **zaplet života**. Scenarij, naprotiv, ne bavi se svim scenama ili zapletom života, već s pravilima pojedinca za predviđanje, tumačenje, reagiranje na, te kontroliranje uvećanih setova scena.”⁷⁾*

Scenarij se može definirati kao četiri različita tipa⁸⁾:

- **epizodni** (za upravljanje situacijama i događajima),
- **instrumentalni** (za korištenje i prikazivanje proceduralnog znanja),
- **osobni** (za predstavljanje vlastitih ciljeva i planova), i
- **definijski** (za objektna-priznanja).

Prema Schanku, scenariji su baš kao i sheme, također **konstrukt pamćenja**, no on vjeruje da je **pamćenje** organizirano oko nečijeg osobnog iskustva (**epizode**) umjesto kategorijama značenja. Schank je, dakle zagovornik učenja “u hodu” i iskustvenoga učenja. Novi scenariji se razvijaju tijekom života, dok se stari scenariji mogu mijenjati kao rezultat novog iskustva.

Koje je praktično značenje Teorije scenarija?

Najcitiraniji primjer za scenarij je Schankov⁹⁾ primjer scenarija restorana. Kada je u restoranu, pojedinac se ponaša prema *scenariju restorana*: nalazi slobodno mjesto, sjedne, čeka konobara da

uzme njegovu narudžbu i na kraju jede svoj obrok. On ne mora uvjeravati konobara i kuhara da ga nahrane svaki put kada dođe u restoran jer se svi oni ponašaju u skladu sa shemom restorana i u skladu sa svojim ulogama. Isto se može reći ako netko čita o situaciji u restoranu. Poznavajući određeni scenarij koji će se koristiti u određenoj situaciji rezultira smanjenjem potrebe za razmišljanjem i mentalnim aktivnostima.

Kritike

Teorija scenarija predstavlja kognitivni konstrukt sličan shemi, te je podvrgnut istim kritikama s obzirom da neki kognitivni znanstvenici sugeriraju da se ljudsko **znanje sastoji od jedinica s niže razine** koje zapravo čine koncept sheme ili scenarija. Teorija scenarija također ne nudi puno objašnjenja o **načinu stjecanja scenarija**.

Ključne riječi i najvažnija imena

- **Teorija scenarija, scenarij, konstrukt pamćenja, shema**
- [Silvan Tomkins](#), [Roger Schank](#)

Literatura

TIP: [Script Theory \(Schank\)](#). Retrieved March 15, 2011.

Erasmus, A. C, E. Bishoff, and G. G. Rousseau. The potential of using script theory in consumer behaviour research. *Journal of Family Ecology and Consumer Sciences/Tydskrif vir Gesinsekologie en Verbruikerswetenskappe* 30, no. 0 (2010).

[Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning. Schema And Script Theory](#). Retrieved March 15, 2011.

Pročitaj više

Schank, R.C. & Abelson, R. *Scripts, Plans, Goals, and Understanding*. Hillsdale, NJ: Earlbaum Assoc, 1977.

Schank, R.C. *Reading and Understanding*. Hillsdale, NJ: Erlbaum. 1982.

Schank, R.C. *Explanation Patterns: Understanding Mechanically and Creatively*. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1986.

Sternberg, R. J. (2005). *Kognitivna psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

[Nathanson, D.L. What's a Script?. Bulletin of the Tomkins Institute, 1996.](#)

Ellis, Donald G. From language to communication. Routledge, 1999.

1)

PsycINFO: Citation and Abstract. Script theory: Differential magnification of affects. Tomkins, Silvan S.

2)

Pročitaj više: [Wikipedia: Affect theory](#).

3)

Izvori kao što su Ellis, Donald G. From language to communication. Routledge, 1999. TIP: Script Theory (Schank) izvorno pripisuju teoriju scenarija Roger-u Schank-u.

4)

Erasmus, A. C, E. Bishoff, and G. G. Rousseau. The potential of using script theory in consumer behaviour research. Journal of Family Ecology and Consumer Sciences/Tydskrif vir Gesinsekologie en Verbruikerswetenskappe 30, no. 0 (2010).

5)

Puto, C. P. Memory for scripts in advertisements. Advances in Consumer Research XII:404-409. Fifteenth Annual Conference. Association for Consumer Research. 1985.

6)

Abelson R. P. Psychological status of the script concept. American Psychologist 36(7): p715 - 729. 1981.

7)

Tomkins, Silvan. Script Theory: Differential Magnification of Affects. Nebraska Symposium On Motivation 1978. Ed. Richard A. Deinstbier. Lincoln, NE: University of Nebraska Press, 1979.

8)

Guirguis, M. M. A script theory of intentional content. PhD thesis. 2003.

9)

Erasmus, A. C, E. Bishoff, and G. G. Rousseau. The potential of using script theory in consumer behaviour research. Journal of Family Ecology and Consumer Sciences/Tydskrif vir Gesinsekologie en Verbruikerswetenskappe 30, no. 0, 2010.

From:

<https://learning-theories.org/> - **Learning Theories**

Permanent link:

https://learning-theories.org/doku.php?id=hr:learning_theories:script_theory&rev=1389534388

Last update: **2023/06/19 15:49**

